

Mål C-517/21

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

20 augusti 2021

Hänskjutande domstol:

Landesgericht Korneuburg (Österrike)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

13 juli 2021

Klagande:

Laudamotion GmbH

Motparter:

TG

QN

AirHelp Germany GmbH

Saken i det nationella målet

Flygpassagerares rättigheter – Rätt till kompensation – Begreppet ”Sich-zur-Abfertigung-Einfinden” (infinna sig för incheckning) – Olägenheter – Ombordstigning på en flygning som ett möjligt villkor för rätt till kompensation

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, artikel 267 FEUF

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

[1] Ska artikel 3.2 a i förordning (EG) nr 261/2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (förordningen om flygpasagerares rättigheter) tolkas så, att förordningen är tillämplig på en passagerare som checkar in online, men som inte infinner sig vid incheckningsdisken på den tid som anges i denna bestämmelse?

[2] Ska artikel 5 jämförd med artikel 7 i förordningen om flygpasagerares rättigheter, mot bakgrund av den dom som Europeiska unionens domstol meddelade den 19 november 2009 i de förenade målen C-402/07 och C-432/07, tolkas så, att passageraren, om det lufttrafikföretag som utför flygningen inte kan undgå ansvar med stöd av artikel 5.3 i förordningen om flygpasagerares rättigheter, har rätt till kompensation om

- flygningen är försenad på den slutliga bestämmelseorten med minst tre timmar,
- det redan före ombordstigningen på flygningen kunde konstateras att flygningen skulle nå sin slutliga bestämmelseort med en försening på minst tre timmar, och
- passageraren inte infinner sig för ombordstigning på denna flygning?

Om fråga [2] besvaras jakande:

[3] Gäller detta även om passageraren, utan hjälp från det lufttrafikföretag som utför flygningen, bokar en alternativ flygförbindelse, genom vilken han anländer till en annan flygplats, som betjänar samma stad eller region (artikel 8.3 i förordningen om flygpasagerares rättigheter) som den flygning som han ursprungligen bokade endast obetydligt senare än vad som hade varit fallet om han hade anlänt till den slutliga bestämmelseorten med den ursprungligen bokade flygningen enligt tidtabell?

Om fråga [2] besvaras jakande:

[4] Gäller detta även om passageraren, på egen begäran, ombokas av det lufttrafikföretag som utför flygningen till en alternativ flygförbindelse genom vilken passageraren visserligen når sin slutliga bestämmelseort tidigare än vad som hade varit fallet om han eller hon hade rest med den försenade ursprungligen bokade flygningen, men senare än vad som hade varit fallet om vederbörande

hade anlänt till den slutliga bestämmelseorten med den ursprungligen bokade flygningen enligt tidtabell (varvid den flygning till vilken passageraren ombokades inte i sin tur är ”kraftigt försenad”?)

Anförda unionsbestämmelser

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Begäran om förhandsavgörande omfattar tre liknande situationer och har framställts för att klargöra huruvida en passagerare måste ha stigit ombord på en flygning med vilken passageraren skulle ha nått sin slutliga bestämmelseort med minst tre timmars försening [för att ha rätt till kompensation]. Samtliga motparter har yrkat kompensation med stöd av artikel 5.1 c i förordning (EG) nr 261/2004, jämförd med artikel 7.1 a och b i samma förordning.

Förfarandet i mål nummer 22 R 203/20p

- 2 Motparten hade en bekräftad platsreservation för flygning OE 190 från Düsseldorf (DUS) till Kos (KGS), som klaganden skulle utföra den 23 oktober 2019, klockan 14.45–19.10. Flygningen lämnade i själva verket DUS först klockan 19.27 (försenad avgång med 4 timmar 42 minuter) och anlände till KGS först klockan 23.38 (försenad ankomst med 4 timmar 28 minuter). Motparten checkade in på denna flygning online.
- 3 Domstolen i första instans slog fast att det vid en incheckning online inte krävs att en passagerare fysiskt infinner sig vid incheckningsdisken och att villkoret för tillämpning av artikel 3.2 a i förordning (EG) nr 261/2004 är uppfyllt när incheckningen har skett online. Förordningen innehåller inte heller något som tyder på att passageraren även måste stiga ombord på den försenade flygningen för att ha rätt till kompensation. Klaganden överklagade denna dom.

Förfarandet i mål nummer 22 R 83/21t

- 4 Motparten hade en bekräftad platsreservation för flygning OE 314 från Wien (VIE) till London-Stansted (STN), som klaganden skulle utföra den 19 december 2019, klockan 06.50–18.10. Flygningen lämnade i själva verket VIE först klockan 13.20 (försenad avgång med 6 timmar 30 minuter) och anlände till STN först klockan 14.30 (försenad ankomst med 6 timmar 20 minuter).

- 5 Motparten hade checkat in online och begav sig till incheckningsdisken en timme före den tidtabellsenliga avgångstiden. Incheckningsdisken var emellertid obemannad. Den bokade flygningen visades på informationstavlan för avgångar med avgångstid först på eftermiddagen.
- 6 Motparten hade bokat flygningen för att delta i en konferens från klockan 10.00 i London. Han bokade därefter en flygning med ett annat flygbolag och anlände till London-Heathrow klockan 08.15.
- 7 Motparten mottog ett SMS från klaganden, enligt vilket flygning OE314 först skulle genomföras på eftermiddagen, först klockan 09.00.
- 8 Domstolen i första instans fann att rätt till kompensation även föreligger om passageraren vid en försening vid ankomsten på minst tre timmar, vilken inte kunnat undvikas, avstår från sin transport. Kravet på att passageraren måste ha stigit ombord på planet är i det fallet inte förenligt med den höga skyddsnivå som föreskrivs i förordning (EG) nr 261/2004, särskilt som syftet med resan skulle kunna omintetgöras genom förseningen. I det fallet bestod olägenheten för motparten i att han varit tvungen att snabbt och under stor press ordna en annan flygning. Klaganden överklagade denna dom.

Förfarandet i mål nummer 22 R 228/21s

- 9 Vissa passagerare som hade överlåtit sina rättigheter till motparten hade en bekräftad platsreservation för flygning OE 300 från Düsseldorf (DUS) till Palma de Mallorca (PMI) som skulle utföras av klaganden den 25 juni 2019, klockan 10.40–13.05. Flygningen lämnade i själva verket DUS först klockan 21.45 (försenad avgång med 11 timmar 5 minuter) och anlände till PMI först klockan 23.57 (försenad ankomst med 10 timmar 52 minuter).
- 10 På morgonen på avresedagen underrättades passagerarna om att den bokade flygningen OE300 inte skulle avgå förrän klockan 18.10. Efter en ytterligare underrättelse om att avgången skulle försenas med ytterligare en timme kontaktade passagerarna klaganden för att fråga huruvida en ombokning till en tidigare flygning var möjlig. Passageraren bokades om till flygning OE150 från DUS till PMI den 25 juni 2019, klockan 17.05–19.10, som landade enligt tidtabellen i Palma de Mallorca. På grund av denna ombokning infann sig inte passagerarna vid incheckningsdisken för incheckning till flygning OE300, utan för incheckning av flygning OE150.
- 11 Domstolen i första instans fann att passagerare för vilka en alternativ transport hade ordnats och som redan innan den ursprungligen bokade flygningen avgick hade informerats om detta inte längre behövde infinna sig för incheckning till den ursprungligen bokade flygningen för att kunna bevara sina rättigheter enligt förordning (EG) nr 261/2004. Eftersom passagerarna hade drabbats av en tidsspillan som översteg tre timmar hade de rätt till kompensation. Klaganden överklagade denna dom.

Parternas huvudargument

- 12 I det första målet har motparten hävdat att han steg ombord på den försenade flygningen och att klaganden var ensam ansvarig för förseningen. "Sich-zur-Abfertigung-Einfinden" (infinna sig för incheckning) är dessutom detsamma som att checka in. Detta framgår exempelvis av den engelska språkversionen av förordningen. Olägenheter uppkom till följd av att flygningen hade bokats av en viss anledning.
- 13 I det andra målet har motparten gjort gällande att ombordstigning på en flygning som är så pass försenad inte kan krävas för att en rätt till kompensation för olägenheten ska föreligga. Motparten hade gärna gett klaganden möjlighet att ordna en ersättningstransport, men detta var inte möjligt på grund av att incheckningsdisken på flygplatsen var obemannad. Den enda möjligheten att delta i konferensen var att spontant boka en alternativ förbindelse.
- 14 I det tredje målet har det gjorts gällande att det när det gäller en ombokning inte förutsätts att personen i fråga inställer sig för incheckning till den ursprungligen bokade flygningen. Passagerarna hade inte vägrat att ta den ursprungligen bokade flygningen, utan tog en ersättningstransport. Den slutliga bestämmelseorten nåddes emellertid först med en försening på mer än tre timmar, vilket ger rätt till kompensation.
- 15 Klaganden har i huvudsak gjort gällande att motparterna inte infann sig för incheckning till respektive flygning. De hade inte heller informerats om att ombordstigning nekades, varför grundförutsättningarna för tillämpning av artikel 3 i förordning (EG) nr 261/2004 inte var uppfyllda. Att checka in är endast en delaspekt av "sich-zur-Abfertigung-Einfinden" (infinna sig för incheckning). Uttrycket "infinna sig" kan endast tolkas så, att det avser passagerarens fysiska närvaro. Tidsgränserna för ersättningstransport som befriar från skyldigheten att betala kompensation är mycket korta, vilket innebär att passagerarens fysiska närvaro även är nödvändig av organisatoriska skäl.
- 16 Klaganden har dessutom gjort gällande att det på grund av den kraftiga förseningen inte kan föreligga någon rätt till kompensation när passageraren frivilligt har underlåtit att stiga ombord på flygningen. I det fallet har det inte heller uppkommit några olägenheter på grund av förseningen. Avgörande är dessutom passagerarens och inte flygningens förenade ankomst till den slutliga bestämmelseorten.
- 17 Vad gäller det andra målet har klaganden dessutom hävdat att motparten inte har gett klaganden någon möjlighet att ordna en ersättningstransport.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 18 För att bedöma huruvida det föreligger rätt till kompensation ska det klargöras huruvida förordning (EG) nr 261/2004 är tillämplig. Om så är fallet måste det

även klargöras huruvida passageraren även måste ha transporterats med den flygning som nådde den slutliga bestämmelseorten med minst tre timmars försening.

Fråga 1

- 19 Den fråga som uppkommer här är huruvida en incheckning online räcker för att förordningen ska vara tillämplig, eller om passageraren dessutom måste befinna sig på avreseflygplatsen under de tider som anges i artikel 3.2 i förordningen. Avsaknaden av ett tydligt svar i förordningen kan bero på att incheckning online ännu inte var särskilt vanlig vid tidpunkten för antagandet av denna förordning.
- 20 Det ska klargöras huruvida det tyska begreppet "Abfertigung" ska likställas med incheckning (online) eller om det går utöver detta. I den engelska språkversionen används exempelvis begreppet "check-in", vilket tyder på att incheckning online kan vara tillräcklig.
- 21 I ett sådant fall skulle det vara överflödigt att "infinna sig" och en incheckning som genomförts online skulle innebära att förordning (EG) nr 261/2004 skulle vara tillämplig. Denna uppfattning delas även av appellationsdomstolen, men frågan har ännu inte klargjorts i EU-domstolens praxis.

Fråga 2

- 22 Frågan uppkommer huruvida passageraren även har rätt till kompensation när han eller hon redan före flygningen får kännedom om den kraftiga förseningen och passageraren därför inte längre stiger ombord på flygningen.
- 23 Enligt nationell doktrin föreligger rätt till kompensation även när passageraren, med kännedom om den kraftiga förseningen, inte längre stiger ombord på flygningen, exempelvis på grund av att flygningen inte längre tjänar syftet med resan. I ett sådant fall kan den skada som uppkommer för passageraren jämföras med den skada som följer av en inställd flygning. Detta framstår inte som orimligt för appellationsdomstolen. Det kan visserligen inte förhålla sig på så sätt att passagerarens ombordstigning på flygningen aldrig är en förutsättning för att rätt till kompensation ska föreligga (till exempel när förseningen inte redan kan fastställas i förväg). Det kan emellertid inte heller förhålla sig på så sätt att passageraren för att ha rätt till kompensation måste stiga ombord på en flygning beträffande vilken det redan kan fastställas att passageraren kommer fram till den slutliga bestämmelseorten med en försening på minst tre timmar. Olägenheterna består i det fallet inte enbart av den försenade ankomsten på den slutliga bestämmelseorten.
- 24 Avsikten att infinna sig i tid till ett visst evenemang på den slutliga bestämmelseorten, kan emellertid inte vara avgörande. Den omständigheten att en passagerare missar evenemanget vid en försening på mindre än tre timmar medför inte rätt till kompensation. För bedömningen av huruvida det föreligger en rätt till

kompensation saknar således den individuella skada som passageraren faktiskt har lidit till följd av att flygningen har ställts in eller kraftigt försenats betydelse.

Fråga 3

- 25 Om passageraren redan före avresan fastställer att flygningen kommer att försenas mer än tre timmar och inte stiger ombord på flygningen, skulle man, om man anser att passagerarens olägenhet endast består i den försenade ankomsten på den slutliga bestämmelseorten, kunna neka rätt till kompensation om passageraren på annat sätt når den slutliga bestämmelseorten med mindre än tre timmars försening.
- 26 Det ska emellertid hållas i minnet att rätten till kompensation vid en inställd flygning inte ändras när passageraren når sin slutliga bestämmelseort på något annat sätt som han själv ordnar.

Fråga 4

- 27 Det kan hävdas att en ombokning motiverar en tillämpning av förordning (EG) nr 261/2004 på ersättningsflygningen och att de alternativa villkor som föreskrivs i artikel 3.2 i förordningen följaktligen inte längre föreligger för den ursprungligen bokade flygningen och att förordningen således inte längre är tillämplig på den ursprungligen bokade flygningen. I det fallet föreligger det inte längre någon rätt till kompensation för förseningen av den ursprungligen bokade flygningen. Detta förefaller emellertid felaktigt, eftersom passageraren, även vid en inställd flygning till vilken han inte kan infinna sig för incheckning har rätt till kompensation vid en ersättningstransport som sker utanför de tidsgränser som föreskrivs i artikel 5.1 c ii och iii i förordningen.
- 28 Härav framgår att den omständigheten att passageraren efter ombokningen inte längre har en bekräftad bokning för den ursprungligen bokade flygningen inte är avgörande för rätten till kompensation med anledning av den ursprungligen bokade flygningen.